

WIND- MULDER- MEESTERKNECHT....

door H.A. Hachmer.

De scholen zijn alweer enige tijd open en de leerlingen wroeten zich door de vele schoolboeken. Begin vorige eeuw was het al niet anders. Het verzuim in het onderwijs was echter door kinderarbeid groot, maar de verscheidenheid aan schoolboeken was er niet minder om.

Vele onderwijzers voelden zich verplicht tot het schrijven van schoolboekjes. Eén van hen was een zekere B. van Dijk uit Oude Pekela.

Van zijn hand verscheen onder andere een boekje met de titel: "Lees- en prentboekje voor kinderen, vooral ten dienste der scholen". Het boekje bevat diverse op rijm gestelde vertelsels met als onderwerp: de boer, de ploeger, het paard, de wagen en niet vergeten de molen.

Het leuke van dit verhaaltje is dat hij aandacht besteedde aan de meesterknecht en wel een heel bijzondere, lees maar:

DE MOLEN

"Wat dunkt U, wie zou *dagelijks* het meest den wind noodig hebben, om zijn bedrijf uit te oefenen?

DE MOLENAAR MAALT HET KOREN EN MAAKT ONS MEEL EN GORT.

Van 't meel bakt men ons roggebrood. Beschuit en koek en pepernoot.

Maar.... kent gij den meesterknecht van den molenaar? Kom, ik zal u dan iets van hem zeggen, en zijnen wonderlijken

Wilbrandus Kranenburg en Grietje H. Hüt Ehl. In latere jaren werd de molen omgebouwd tot koren- en pelmolen. Op 4 november 1938 ging de molen door brand verloren.

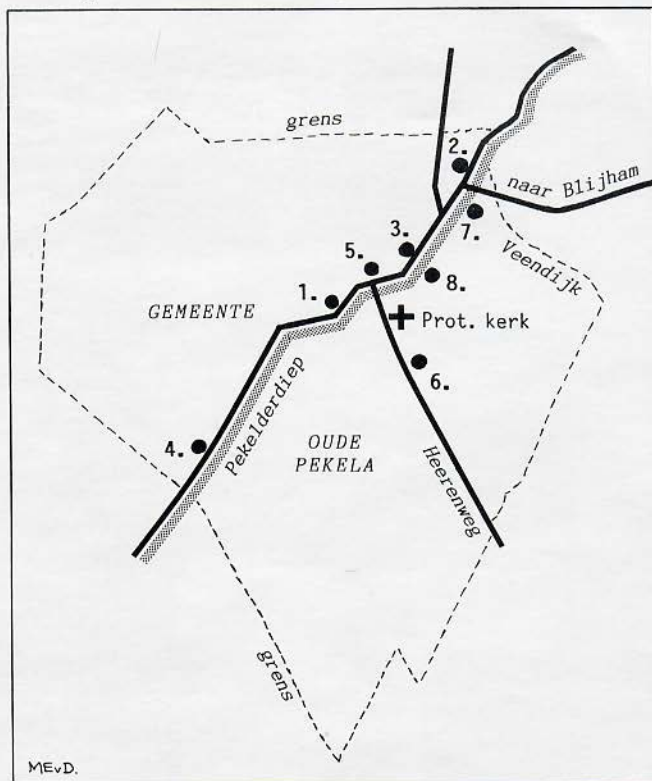
Aan de toenmalige Veendijk stond de molen van Jan Teunis Klatter. De in 1799 gebouwde molen deed dienst als rogge- en schorsmolen! Deze molen veroorzaakte de grote brand van 13 augustus 1849 (zie 'De Zelfzwichter' nr. 55, september 1989, pag. 19) en ging geheel verloren.

Tussen het Beneden en het Middelste Verlaat stond aan de noordzijde van het

diep de in 1787 gebouwde oliemolen van Tonnis Harms Hut en Gerrit Gerrits Ebeling. Op 2 augustus 1826 is de molen afgebrand.

Oude Pekela was korte tijd een molen armer, maar in 1831 herrees een nieuwe molen, *Stavoren* genaamd. Het bovenstuk was afkomstig uit deze plaats. De voor Klaas Gerrits Ebeling gebouwde molen deed dienst als korenmolen. Later werd de molen beter bekend als de molen van Vissinga. In juli 1929 ging de molen van *Stavoren* door brand verloren. Anno 1991 staat het onderstuk er nog.

Uit: Kuypers-Atlas 1866-1867, gemeente Oude Pekela.

1. Koren- en pelmolen <i>De Klatter</i>	5. Koren- en pelmolen <i>De Onrust</i>
2. Korenmolen J.T. Klatter	6. Oliemolen Heeres, Kolk en Comp.
3. Oliemolen Hut en Ebeling	7. Zaagmolen <i>De Noordstar</i>
4. Korenmolen <i>Stavoren</i> , later Vissinga	8. Zaagmolen Kolk en Koerts

Op de plaats van de huidige molen *De Onrust* stond begin vorige eeuw een in 1785 voor Hindrik Jans Klatter en Grietje Rozeboom gebouwde pelmolen.

Tijdens de grote brand van 1849 ging deze molen in vlammen op. R.J. van Deest gaf in 1850 opdracht tot de bouw van een nieuwe molen op dezelfde plaats. Deze staat er gelukkig nog.

In 1818 werd aan de toenmalige Heerenweg een oliemolen gebouwd. De eerste eigenaren waren de heren Heeres, Kolk en Comp. In 1870 werd de molen voor sloop verkocht.

In 1800 verscheen houtzaagmolen *De Noordstar*. Oprichters waren drie koop-

lieden, namelijk Kranenborg, Hommes en Nap. In de nacht van 17 op 18 februari 1885 kraaide de rode haan en de houtzagerij ging verloren. De in 1854 voor P.P. Kolk en J.J. Koerts gebouwde houtzaagmolen had een concurrent minder.

Zo zien we, diverse molens waren tijdgenoot van onderwijzer B. van Dijk. Genoeg om inspiratie op te doen. Een kleine anderhalve eeuw later is er weinig meer over en de schoolkinderen lezen allang niet meer over molens. Met een beetje geluk gaat men de overgebleven exemplaren nog eens bekijken, al bakt men van zijn meel bijna nooit meer ons roggebrood, beschuit en koek, laat staan pepernoot.